

Spis treści

Wstęp	7
Rozdział 1	
Filozofia, kultura fizyczna i „fizjoterapia” w starożytnej Grecji	19
Piękni śmiertelni 19 • Fenomen igrzysk olimpijskich 19 • Śmiertelne emocje 20 • Grecja – „ojczyzna” filozofii i igrzysk olimpijskich 20 • Antyczna fascynacja sportem 21 • Wychowanie fizyczne 21 • Cynik nauczycielem wf 22 • Agonistyka grecka 22 • Pogrzebowe rytuały sportowe 23 • Maraton – jak nie wyzionąć ducha 25 • Człowiek doskonały – ideał <i>kalokagatii</i> 25 • Człowiek idealny Platona 26 • „Złoty środek” Arystotelesa 27 • Filozofowie na salach gimnastycznych 28 • Mobilne wykłady filozofii 29 • Hipokrates – student filozofii 30 • Tryumf gimnastyki i kinezyterapii 30 • Gimnastyka i medycyna 31 • Ruch to zdrowie 31 • Budowa fizyczna i voyeryzm Greków 32 • Perykles i Demostenes – wyjątki od reguły 33 • Niepełnosprawny sportowiec mistrzem olimpijskim 34 • Choroba i kalectwo – tabu i zabobon 34 • Eksploatacja, kalectwo i niepełnosprawność 35 • Nie podać ręki sparaliżowanemu kole-dze 35 • Amazonki 36 • Łaźnie i „sanatoria” 36	
Rozdział 2	
W poszukiwaniu ideału cielesności. Eugenika, ideologia i film	37
Sztuka i sport 37 • Filozof i olimpijczyk – Platon 37 • Film w służbie cielesności i ideolo-gii 39 • Eugeniczne utopie – Platon i Fryderyk Nietzsche 40 • Czystość rasowa Niemców – ideologia i sport 41 • Nanga Parbat – „Niemieckie Przeznaczenie” 42 • Radio i telewizja w ideologicznym kieracie – Igrzyska Olimpijskie 1936 43 • „Leni” Riefenstahl 44 • Hitler i rasizm w sporcie 45 • Ideologia, polityka i religia w filmach o sporcie po II wojnie świato-wej 46 • <i>Monachium</i> i <i>Invictus</i> 47 • Diego Maradona – feniks z popiołu 48 • Eugenika spo-teczna w Skandynawii 49 • Eugeniusz Piasecki – aktywność ruchowa formą eugeniki 50	
Rozdział 3	
Tryumf życia. Niepełnosprawność, witalność, sport	52
Jerzy Pilch – psychoterapia futbolem 52 • Pozaracjonalne oddziaływania 52 • Samobójstwo bramkarza reprezentacji Niemiec 53 • Krzysztof Hołowczyc – miłość do dzieci 54 • Przemysław Saleta – nerka w prezencie 54 • „Odkrycie” transplantacji rodzinnych 55 • Heroiczne ofiarowania narządów 55 • <i>I Can Only Imagine</i> 56 • Rick Hoyt – sparaliżowany kibic i spor-towiec 56 • <i>Skafander i motyl</i> 57 • „The Hoyt Team” 58 • Triathlon ironman 59 • Ambitna, beznoga i piękna – Aimee Mullins 60 • „Uzalenie się nad sobą to strata czasu” 60 • Aimee Mullins fotomodelką 61 • Protezy, NASA i „skóra rekina” 62 • Designerski <i>Cremaster</i> 62 • Aimee Mullins – sportowy VIP 63 • Oscar Pistorius – „Blade Runner” 63 • Perturbacje para-olimpijczyka 64 • Testy Oscara Pistoriusa 65 • Techno-doping 65 • <i>Dura lex, sed lex</i> 66 • Casus i apologia Pistoriusa 66 • Natalia Partyka 67 • Walka o ogień – znicz olimpijski 68	

Rozdział 4

Wyprawy niepełnosprawnych na szczyty najwyższych gór 69

Granice możliwości osób niepełnosprawnych 69 • Sportowe wyczyny – niewidomy na zimowych igrzyskach olimpijskich 70 • Wyścigi „składaków” 71 • Jaś Mela i Janusz Kamiński na Biegu Północnym 71 • „Nie Jesteś Sam” 72 • Dwubiegunowa filozofia – *per aspera ad astra* 73 • Niepełnosprawni Polacy na Kilimandżaro 74 • Anna Dymna – *spiritus movens* 74 • Uczestnicy wyprawy – specyfikacja 75 • „Każdy ma swoje Kilimandżaro” 76 • Ekstremalne formy wysokogórskiej aktywności ruchowej 77 • Sabriye Tenberken i niewidome dzieci w Himalajach 77 • *Ślepy los* 78

Rozdział 5

Czy sport to zdrowie? 79

Śmiertelna eksploatacja piłkarzy 79 • Agata Mróz-Olszewska i Kamila Skolimowska 80 • Druga strona medalu 81 • Miesiąc rehabilitacji Justyny Kowalczyk 81 • Maja Włoszczowska – upadki i powstania 82 • Waleczne kobiety – Justyna Kowalczyk i Petra Majdić – walka do upadłego 83 • *Zapaśnik* 84 • Sportowiec czasu minionego 85 • Wszystkie chwytty dozwolone 85 • Marek Piotrowski – *Wojownik* 86 • Alzheimer i Parkinson wkraczają na ring 88 • Muhammad Ali 88 • Choroby bokerskie – statystyki 89 • Boks i urazy mózgu 90 • Janusz Andermann, Tomasz Adamek i Andrzej Gołota 91 • Nagroda Muhammada Alego dla Tomasa Adamka 91 • Sporty walki i trudna młodzież 92 • *Podziemny krąg* i *Przekręt* 92 • *Człowiek pies* 93 • Bionarzędzie czy „trzcina myśląca” 93 • Doktoraty bokserów – Witalij i Władimir Kliczkowie 94 • *Kamienny łeb* – Nikołaj Wałujew 94 • Lans Armstrong – „Live-strong” 95 • Betonowe granice rozsądku – Robert Kubica 97 • Bolidy Formuły 1 i wózki inwalidzkie – Lewis i Nicolas Hamilton 97 • „Nie ma rzeczy niemożliwych” – bolid dla niewidomego 98 • Rajdówka dla wózkowicza 98

Rozdział 6

Aktywność sportowa karłów – osób o skrajnie niskim wzroście 100

Homo florensis 100 • Karłowacenie wyspowe i choroby genetyczne 101 • Kultury ludzi niewielkiego wzrostu 102 • Karły w literaturze i sztuce 103 • Karły w filmach, filmy o karłach (*Dróżnik* i *Czarny kot, biały kot* / *Wielki świat małych ludzi*) 104 • Karły w przestrzeni społecznej 106 • Błazny i trefnisie 108 • Mali ciałem wielcy duchem (Karły sportowcami / Additya Romeo” Dev) 108 • Perypetie małych i dużych ludzi (Justyna Kozdryk / Agata Wróbel / Naim Suleymanoglu / Andrzej Stanaszek / Dylan „Hornswoggle” Postl) 110 • Sportowe zmagania karłów 113 • Federacje sportowe i igrzyska karłów 114 • Dostosowana aktywność ruchowa 115

Rozdział 7

Paradoksy humanizmu 117

Wspólnota ludzka 117 • Skazany na wózek, skazaniec na wózku 117 • *Małżeństwo z nieznanym* – futbolistą 118 • Kim jest człowiek – kim jestem ja? 119 • Tworzenie się na nowo „ja” 120 • *Afonia* i *pszczoły* – miłość po grób przez zapasy 120 • *Lot nad kukułczym gniazdem* – futbol i wolność 121 • *4 pietro* – śmiech na sali (szpitalnej) 123 • Marzenia i psoty beznógich chłopców 123 • Koszykarskie jury 124 • „Nie jesteśmy kalekami, lecz karatekami” 125 • „Zaraźliwość” choroby nowotworowej i koszykówka 125 • Anorektyczka i kaleka: wielka

miłość, wielki wyścig 125 • Kikut, rekin i szpinak, czyli odrastające nogi 126 • Finałowy mecz 127 • *Murderball – gra o życie* 127 • *Skazani na siebie* – hokej i zapasy w syjamskiej wersji 128 • *Trio z Belleville* 128 • Tour de France – piknik kibiców 130 • Roland Barthes i Wojciech Lipiński – Tour de France jako epopeja 130 • Metaforyka i mitologia kolarstwa 131 • Czempion 132 • „Czyż nie dobija się koni” 132

Rozdział 8

Kibicowanie osób niepełnosprawnych 135

Poświęcenie niepełnosprawnych fanów futbolu 135 • Polskie realia 135 • Protest niepełnosprawnych kibiców na Mistrzostwach Świata w RPA 136 • Adam Kujawa i Ruch Chorzów 136 • Klub Kibiców Niepełnosprawnych 137 • Wizyty piłkarzy u niepełnosprawnych fanów 138 • Niewidomi kibice i ich perypetie 139 • „Henio, idziemy na Widzew” 140 • Audiodeskrypcja na stadionach 140 • Atmosfera meczów piłkarskich 141 • Magnetyzm futbolowy 141 • Głuchoniemni, Super bowl i reklama Pepsi 142 • „Nie musisz robić nic specjalnego – kibicuj im na co dzień” 142 • Kibicowanie probierzem obywatelskich swobód 143 • Ofiara umierającego kibica „Hutnika” 144 • Rewitalizujący sponsoring tajemniczego darczyńcy 145 • Hołd kibiców Legii dla niepełnosprawnego fana 146

Rozdział 9

Umieranie na małym i dużym ekranie 147

Cuda – *Błękitny motyl* 147 • *Olej Lorenza* 148 • *Weronika postanawia umrzeć* 149 • Filmoteka fizjoterapeuty – *Porozmawiaj z nią* 149 • *Antychryst* Larsa von Triera 150 • *Przełamując fale* – ofiara z życia 151 • Ozdrowienie, ożywienie 153 • Uwaga: podmiot 154 • Ciężar ludzkiego istnienia 154 • Eutanazja i opieka paliatywna – Francis Bacon 155 • Opieka hospicyjna z samobójstwem w tle – Tomasz Morus 156 • (Auto)eliminacja w majestacie prawa 157 • Jakość życia ludzkiego – Stanisław Kowalik 157 • Preferencje życiowe 158 • Prośba o śmierć 159 • Prawo do życia, prawo do śmierci 159 • Janusz Świtaj – podanie o śmierć 160 • *12 oddechów na minutę* 160 • Medycyna społecliwa – Tadeusz Kielanowski 161 • Nie przeszkadzać, lecz pomagać – Tadeusz Kotarbiński 162 • Christiaana Neethlinga Barnarda *Godne życie, godna śmierć* 163 • Barney Clark – klucz do życia i śmierci 163 • *Primum non nocere* w nowym wydaniu 164 • „Śmierć nie jest wrogiem, doktorze” 165 • Salon samobójców 166 • *W końcu czyje to życie?* 166 • Wolność wyboru – *W stronę morza* 167 • Odchodzenie z życia człowieka sparaliżowanego 168 • Autoryzowane odejście 169 • „Życie jest prawem – nie obowiązkiem” 170 • *Marzycielka z Ostendy* 171 • *Granatowy Prawie Czarny* 172

Rozdział 10

Życie, sport, śmierć 173

Film *Nicka* 173 • Śmierć bokserki – *Za wszelką cenę* 173 • Clint Eastwood i prawa osób niepełnosprawnych 174 • Brutalna walka „sportowa” 175 • Bezwzględna walka – wylupione oko Karola Bieleckiego 175 • *Inwazja barbarzyńców* – bycie-ku-śmierci 176 • *Życie jako śmiertelna choroba przenoszona drogą płciową* 177 • Trwoga doktorów przed śmiercią 178 • Craig Ewert – letalne widowisko 179 • Eutanatoturystyka 179 • Legalna śmierć rugbisty Daniela Jamesa 180 • Filozoficzne usprawiedliwienie prasy – Jan Hartman 180 • Bezczasowe trwanie – Tony Judt 181 • *Śmierć na żądanie* 181 • Louis „Lou” Gehrig – choroba baseballisty 182 • Stadion Lecha Poznań i Wielkopolskie Centrum Rehabilitacji 183 • Graj w piłkę,

oddaj krew i narządy 183 • Filmowe esencje, esencje z filmów 184 • „Być albo nie być – oto jest pytanie” 185 • Kryzys tradycyjnej etyki medycznej 185 • Bioetyka i testament życia 186 • Globalizm i liberalizm 187 • Prawa pacjentów i osób niepełnosprawnych 187 • Na skraju życia – *Lepiej późno niż później* 188 • Mecz piłkarski i dezynwoltura Diogenesa 189 • Lista spraw do załatwienia 190 • „Zakład Pascala” i wyścigi *old boyów* 190 • Rehabilitacja w ujęciu społecznym 191 • Ile jest człowieczeństwa w człowieku 192 • Wsparcie pacjenta 192 • Wiktor Dega – „okrucieństwem byłoby chronić człowieka przed śmiercią” 193 • Tanatologia i lekcje wf 194 • *Amicus curie* – troska filozofów o człowieka 194 • Komunitaryzm vs liberalizm 194 • Granice opieki społecznej 195 • Czyje jest właściwie ludzkie życie? 195

Bibliografia	197
Czasopisma	204
Filmoteka	207
Źródła internetowe	215